

Utrikesutskottets betänkande

1982/83:14

om vissa anslag m. m. inom utrikesdepartementets område (prop. 1982/83:100, bil. 5)

I betänkandet behandlas regeringens framställning i proposition 1982/83:100, bil. 5, avseende anslagsbehov m. m. under littera A (Utrikesdepartementet m. m.), B (Bidrag till vissa internationella organisationer), D (Information om Sverige i utlandet), och F (Diverse) samt anslagsposten E 4 (Krigsmaterielinspektionen). Vidare behandlas i betänkandet de motioner som väckts i anslutning till propositionen.

Utrikesdepartementet m. m.

1. Utrikesförvaltningen (A 1)

Propositionen

Genom departementsreformen och integreringen av delar av handelsdepartementet i utrikesdepartementet utvidgas verksamhetsområdet att omfatta handelspolitiska frågor, nordiskt samarbete, exportfrämjande åtgärder, exportkreditgarantier samt kontroll av tillverkning och utförsel av krigsmateriel. Därmed kommer en i flera avseenden ännu effektivare samordning av bl. a. de exportfrämjande uppgifterna att möjliggöras. Departementsreformen medför även organisatoriska förändringar och en överföring av personal till utrikesdepartementet. I fortsättningen kommer bl. a. kommerskollegium, exportkreditnämnden, importkontoret för u-landsprodukter, Sveriges exportråd och handelssekreterarna samt stöd till interamerikanska utvecklingsbanken (IDB) att tillhöra departementets verksamhetsområde.

Den totala anslagsökningen blir till följd av dessa åtgärder större än vad den annars skulle ha blivit. Icke desto mindre präglas förslaget för budgetåret 1983/84 av stor återhållsamhet i de samlade utgifterna.

Departementets besparingar drivs enligt de riktlinjer som har lagts fast i en intern besparingsutredning från december 1981. Enligt denna utredning skall utrikesdepartementet spara 50 milj. kr. i reall penningvärde under åren 1982/83–1986/87, varav ca 25 milj. kr. på lokal- och bostadssidan. Hittills gjorda besparingar har bl. a. medfört att ett antal utlandsmyndigheter har lagts ned eller minskats. Trots mycket oförmånliga valutakursförändringar har utrikesdepartementet genom en målmedveten sparsamhet uppfyllt de hittillsvarande sparmålen. Regeringen avser att fortsätta besparingsarbetet och bedömer det som möjligt att på lokal- och bostadssidan t. o. m. överträffa tidigare satta mål.

Kravet på besparingar innebär en positiv utmaning att genomföra

reformer i syfte att höja förvaltningens effektivitet. Under år 1982 och 1983 verkställs bl. a. följande insatser:

- Ett flexibelt och enkelt system för verksamhetsplanering;
- Förändringar i rekryteringssystemet, som siktar till att säkerställa bästa möjliga kompetens på alla nivåer;
- Ökad satsning på utbildningen inom förvaltningen och bättre integrering av utbildningen med personalplaneringen;
- Intensifierad försöksverksamhet med planeringssamtal;
- Ökad uppmärksamhet på familjefrågorna när det gäller utlandsstationerad personal.

Departementsreformen och integrationen av vissa delar av det förutvarande handelsdepartementet i utrikesdepartementet medför även organisatoriska förändringar och en överföring av personal till utrikesdepartementet. Detta återspeglas i budgetpropositionen bl. a. i form av att en ny littera E. för utrikeshandel och exportfrämjande frågor har införts. Föregående års littera E. har sålunda blivit littera F. Diverse.

Den år 1978 tillsatta UD-utredningen har avslutat sitt arbete. I det fjärde och sista delbetänkandet (Ds UD 1982:1) behandlas samordning av fältverksamheten, alternativa former för Sveriges representation samt samordning av utrikesförbindelserna. Beträffande fältverksamheten konstaterar utredningen att den integration av biståndskontoren i ambassaderna som inleddes 1973 visat sig vara mer problematisk än som förutsetts. Utredningen föreslår bl. a. vissa ändringar i instruktionen för utrikesrepresentationen i syfte att klarare fastlägga att biståndskontor utgör en integrerad del av beskickning. Härigenom hoppas utredningen bl. a. kunna undanröja den oklarhet som funnits råda om ansvarsfördelningen mellan beskickningschef och biståndskontorschef.

I frågan om samverkan mellan specialattachéer och övrig ambassadpersonal menar utredningen, att dess tidigare förslag om verksamhetsplanering kan bidra till att främja denna och underlätta för beskickningschefen att uppfylla sitt ansvar för att myndighetens verksamhet bedrivs på bästa möjliga sätt.

Bland alternativa former för Sveriges representation i andra länder anser utredningen, att pågående försöksverksamhet med hemmabaserade men i utlandet ackrediterade ambassadörer under vissa förutsättningar kan vara ett alternativ till sidoackreditering. Sistnämnda bör dock förbli huvudformen för bevakning av svenska intressen i länder där fast representation saknas. Regionambassader i bemärkelsen koncentration av befintliga resurser till en central regionmyndighet anser utredningen inte vara en realistisk tanke.

Regeringen noterar med tillfredsställelse att UD-utredningens arbete har slutförts och att ett omfattande underlag jämte förslag och rekommendationer nu föreligger. Utredningens förslag bereds f. n. inom departementet.

Sverige och Vatikanstaten/Heliga Stolen har under år 1982 överenskommit att upprätta diplomatiska förbindelser.

Under innevarande budgetår har en beskickning upprättats i Abu Dhabi i Förenade Arabemiraten. Ambassaden förestås av en t. f. chargé d'affaires under ledning av ambassadören i Kuwait. Denna nyetablering i ett område av stort politiskt och kommersiellt intresse kan ses som ett exempel på den fortlöpande omprioritering av resurser som äger rum inom departementet.

Tillämpningen av denna strategi är också ett viktigt led i departementets besparingsarbete. Sålunda har generalkonsulatet i Houston lagts ned, medan generalkonsulaten i San Francisco, Sao Paulo och Antwerpen är under nedläggning. Den utsända personalen i Montevideo har hemstationerats, vilket innebär att den fortsatta bevakningen av Uruguay sker från ambassaden i Buenos Aires. Ambassaden i Kinshasa är under nedtrappning. Regeringen förordar vidare att det lönade konsulatet i Rotterdam läggs ned under budgetåret 1983/84. Ytterligare nedläggningar eller minskningar av utlandsmyndigheter kan bli aktuella.

Samtidigt är det uppenbart att nya behov av representation i utlandet ständigt uppkommer och på bästa möjliga sätt måste tillgodoses. Regeringen förutser bl. a. att ett lönat konsulat måste inrättas i Vancouver i samband med den honoräre konsulns avgång under budgetåret 1983/84. Genom omDispositionering av annan tjänst samt konsulära intäkter beräknas merkostnaden för statsverket bli ringa. Av samma skäl som i fallet Vancouver torde det bli nödvändigt att inrätta en lönad myndighet i Malaga, där verksamhetens omfång ökat starkt.

Vidare kommer behov att uppstå av ett lönat konsulat i Jeddah i samband med att ambassaden år 1984 flyttar över till Riyadh.

I syfte att möjliggöra en flexibel planering och ett rationellt utnyttjande av den utsända personalen inom ramen för den fortlöpande omprioriteringen av resurserna föreslås att vissa medel avdelas för nya lokalanställda tjänster. Förstärkningsbehoven finns främst vid de mindre utlandsmyndigheterna på intressanta exportmarknader eller vid myndigheter med ökad arbetsbelastning på grund av de nya reglerna för invandring.

Motioner

I motion 1982/83:720 av Tage Adolfsson hemställs
att riksdagen uttalar sig för att Sveriges generalkonsulat i Sao Paulo skall fortsätta sin verksamhet.

I motion 1982/83:1233 av Gunnel Jonäng hemställs
att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att avhjälpa problem som uppkommer för medföljande maka/make vid utlandstjänstgöring.

Utskottet

Kravet på besparingar inom statsförvaltningen har för utrikesdepartementets del bl. a. inneburit att ett antal utlandsmyndigheter lagts ned eller att personalstyrkan vid dem minskats. I årets budgetproposition anmäls att generalkonsulatet i Sao Paolo och ytterligare ett par utlandsmyndigheter är under nedläggning.

I motion 720 föreslås att generalkonsulatet i Sao Paolo behålls och att i stället generalkonsulatet i Rio de Janeiro läggs ned, om det är så att ett av de två generalkonsulaten i Brasilien måste upphöra med sin verksamhet.

Varje nedskärning av utrikesrepresentationen vägs nog bl. a. mot de uppgifter på det exportfrämjande området som utlandsmyndigheterna har att fullgöra. En nedläggning av generalkonsulatet i Sao Paolo bedömdes av utrikesdepartementet och exportrådet vara möjlig på grund av att det där finns en väl fungerande svensk handelskammare som ensam kan sköta den kommersiella bevakningen. Dessutom kommer det att finnas kvar en lokalanställd svensk honorärkonsul i Sao Paolo. I Rio de Janeiro fanns det emellertid enligt utrikesdepartementets åsikt fortfarande behov av ett svenskt generalkonsulat eftersom åtskilliga brasilianska myndigheter och organisationer finns kvar i den gamla huvudstaden. En samlad bedömning av utrikesrepresentationen i Brasilien ledde således till slutsatsen att det snarare var generalkonsulatet i Sao Paolo än det i Rio som kunde dras in.

Utskottet har ingen anledning att ifrågasätta utrikesdepartementets bedömning på denna punkt och avstyrker därför motion 720.

I motion 1233 begärs åtgärder av regeringen för att avhjälpa problem som uppkommer för medföljande maka/make vid utlandstjänstgöring. Den i motionen aktualiserade frågan har under senare år blivit alltmer central för utrikesförvaltningen – liksom för andra institutioner som under längre perioder har personal stationerad utomlands. Svårigheten för medföljande make/maka att få förvärvsarbete på stationeringsorten innebär i första hand en påfrestning för den enskilde men ställer också krav på flexibilitet och långsiktig planering av hela utrikesförvaltningen.

Inom utrikesdepartementet pågår sedan flera år ett omfattande arbete för att finna vägar att underlätta de medföljandes situation. Departementet och utlandsmyndigheterna medverkar aktivt i försöken att ordna anställning för medföljande i stationeringslandet. En första förutsättning är att mottagarlandet beviljar arbetsstillstånd för medföljande, vilket inte alltid är fallet. Denna speciella men viktiga fråga hade utskottet anledning att behandla i sitt betänkande UU 1980/81:19. Det konstaterades däri att regeringen på olika vägar – i Europarådet, genom FN och bilateralt – söker uppnå överenskomelser om att ömsesidigt underlätta medföljande makars yrkesarbete.

Erfarenheten hittills har tyvärr visat att det trots stora ansträngningar är svårt för medföljande att få lämpligt förvärvsarbete på stationeringsorten. Olika åtgärder övervägs därför för att minska de olägenheter – ekonomiska

och av annat slag – som uppkommer genom att den medföljande under den tid makarna vistas utomlands ofta tvingas avstå från förvärvsarbete. Hit hör bl. a. möjligheterna att räkna pensionspoäng under utlandsvistelse. Det är också betydelsefullt att den medföljande kan åtnjuta tjänstledighet från sin anställning i Sverige under utlandsperioder. F. n. är det endast statliga arbetsgivare som har skyldighet att bevilja tjänstledighet, dock högst för en period av sex år.

Utskottet delar motionärens bedömning att de medföljandes situation förtjänar stor uppmärksamhet. Någon självklar och enkel lösning på problemet torde emellertid inte finnas. Det är nödvändigt att söka sig fram på ett flertal skilda vägar och ibland använda okonventionella metoder. Strävandena underlättas självfallet av en positiv medverkan från övriga delar av statsförvaltningen och kommunerna liksom från organisationer och företag. En väl fungerande utrikesförvaltning är en angelägenhet för hela samhället.

Med hänvisning till det aktiva arbete som redan pågår inom utrikesförvaltningen på detta område finner utskottet emellertid inte anledning att därutöver begära särskilda åtgärder av regeringen. Motionen avstyrks därför.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag vid punkt A 1 och hemställer

1. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Utrikesförvaltningen* anvisar ett förslagsanslag av 759 204 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motion 1982/83:720,
3. att riksdagen avslår motion 1982/83:1233.

2. Övriga anslagsposter under Utrikesdepartementet m. m. (A 2–A 13)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag vid punkterna A 2–A 13 och hemställer

1. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Utlandstjänstemännens representation* anvisar ett reservationsanslag av 11 280 000 kr.,
2. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Inköp, uppförande och isfångsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen* anvisar ett reservationsanslag av 31 700 000 kr.,
3. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om *byggnadsarbeten m. m.* inom de kostnadsramar som förordas i propositionen,
4. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om *kostnadsramar för ambassadanläggningen i Riyadh och fastigheten i New York* efter verkställda entreprenadupphandlingar.

5. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Inventarier för beskickningar, delegationer och konsulat* anvisar ett reservationsanslag av 13 220 000 kr.,
6. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Kursdifferenser* anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
7. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Ersättning åt olönade konsuler* anvisar ett förslagsanslag av 7 540 000 kr.,
8. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Särskilda förhandlingar med annan stat eller inom internationell organisation* anvisar ett förslagsanslag av 32 550 000 kr.,
9. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Kosnader för nordiskt samarbete* anvisar ett förslagsanslag av 600 000 kr.,
10. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* anvisar ett förslagsanslag av 500 000 kr.,
11. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Kommittéer m. m.* anvisar ett reservationsanslag av 2 100 000 kr.,
12. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Extra utgifter* anvisar ett reservationsanslag av 565 000 kr.,
13. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Kostnader för officiella besök m. m.* anvisar ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.,
14. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Lån till personal inom utrikesförvaltningen m. m.* anvisar ett reservationsanslag av 7 700 000 kr.,

Bidrag till vissa internationella organisationer

3. Förenta Nationerna m. fl. anslag (B 1, B 3–B 5 och B 8)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag vid punkterna B 1, B 3–B 5 och B 8

1. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Förenta Nationerna* anvisar ett förslagsanslag av 129 010 000 kr.,
2. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Europarådet* anvisar ett förslagsanslag av 13 900 000 kr.,
3. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)* anvisar ett förslagsanslag av 20 700 000 kr.,
4. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Europeiska frihandels-sammanslutningen (EFTA)* anvisar ett förslagsanslag av 10 500 000 kr.,

5. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Övriga internationella organisationer m. m.* anvisar ett förslagsanslag av 530 000 kr.

Information om Sverige i utlandet

4. Svenska institutet m. fl. anslag (D 1-D 3)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag vid punkterna D 1-D 3 och hemställer

1. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Svenska institutet* anvisar ett reservationsanslag av 36 800 000 kr.,
2. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Sveriges Riksradios programverksamhet för utlandet* anvisar ett reservationsanslag av 31 792 000 kr. s.y. (m)
3. att riksdagen bemyndigar regeringen att beräkna kompensation för kostnadsökningar för UTP:s programverksamhet enligt samma regler som kommer att tillämpas för den avgiftsfinansierade programverksamheten vid Sveriges Radio.
4. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Övrig information om Sverige i utlandet* anvisar ett reservationsanslag av 10 900 000 kr.

Utrikeshandel och exportfrämjande

5. Krigsmaterielinspektionen (E 4)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag vid punkt E 4 och hemställer att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Krigsmaterielinspektionen* anvisar ett förslagsanslag av 812 000 kr.

Diverse

6. Anslagsposterna Ekonomiskt bistånd till svenska medborgare i utlandet m. m. (F 1) och Bestridande av resekostnader för inom Förenta Nationerna utsedda stipendiater (F 2)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag vid punkterna F 1 och F 2 och hemställer

1. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Ekonomiskt bistånd till svenska medborgare i utlandet m. m.* anvisar ett förslagsanslag av 4 000 000 kr.,
2. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Bestridande av resekostnader för inom Förenta Nationerna utsedda svenska stipendiater* anvisar ett reservationsanslag av 65 000 kr.

7. Information om mellanfolkligt samarbete, nedrustningssträvanden och andra utrikespolitiska frågor (F 3)

Propositionen

I budgetpropositionen för 1982/83 ingick i motsvarande anslag, då benämnt E 3., medel för utrikespolitiska institutets forskningsverksamhet till ett belopp av 1 650 000 kr. Denna verksamhet tilldelas budgetåret 1983/84 ett nytt anslag, F 6. Motivet härför har varit önskan att förbehålla anslaget F 3. sådana bidrag som avser information och opinionsbildning.

I förhållande till summan av de återstående posterna under E 3.-anslaget 1982/83 föreslås att anslaget för budgetåret 1983/84 räknas upp med 1 426 000 kr. Den föreslagna ökningen bör fördelas enligt följande.

Bidraget till Utrikespolitiska institutets informationsverksamhet bör ökas med 244 000 kr. med hänsyn till stigande kostnader för institutets administration och verksamhet vid nuvarande nivå.

Till Svenska FN-förbundet föreslås utgå ett med 148 000 kr. förhöjt bidrag. Ökningen motiveras av förbundets ökade administrativa kostnader vid oförändrad verksamhetsnivå.

För Svenska UNICEF-kommittén beräknas en höjning av bidraget med 10 000 kr. Med hänsyn till verksamhetens karaktär och inriktning anser regeringen det motiverat att kostnaderna för bidraget räknas av mot ramen för det internationella utvecklingssamarbetet.

Institutet för Europa-information föreslås erhålla en höjning med 4 000 kr.

De senaste åren har engagemanget i fredsfrågan kraftigt ökat. Ett aktivt folkligt intresse för nedrustningssträvandena är en viktig förutsättning för effektiva svenska insatser vid internationella förhandlingar. Regeringen har vid bedömningen av anslagsäskandena från de organisationer som ägnar sig åt information och opinionsbildning på detta område tagit särskild hänsyn till dessa förhållanden.

Bidraget till Svenska sektionen av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet föreslås höjt med 7 000 kr.

Vidare föreslås att Svenska freds- och skiljedomsföreningen erhåller ett med 32 000 kr. förhöjt bidrag.

För Utrikespolitiska föreningarnas FN-förbund föreslås en höjning med 7 000 kr.

Kristna fredsrorelsen föreslås erhålla en ökning med 14 000 kr.

Kvinnor för fred bör tilldelas ett bidrag på 20 000 kr.

Regeringen föreslår också att Arbetsgruppen för svensk folkrikssdag för nedrustning, med tanke på dess roll för samverkan mellan skilda svenska organisationer verksamma inom nedrustningsinformationen, även för budgetåret 1983/84 tilldelas organisationsstöd i form av ett bidrag uppgående till 60 000 kr.

Utöver det stöd till enskilda organisationer som ovan redovisats föreslås

att ett belopp av 1 000 000 kr. anslås under en ny anslagspost benämnd Information om freds- och nedrustningssträvanden. Efter prövning av ansökningar från folkrörelser och andra ideella organisationer avses bidrag komma att utgå till särskilda informationsprojekt. Anvisningar för medlens användning och den ansökningsprocedur som bör ligga till grund för fördelningen av bidragen kommer att fastställas inom kort.

Mot denna bakgrund har regeringen även funnit det lämpligt att ändra anslagsrubriken till "Information om mellanfolkligt samarbete, nedrustningssträvanden och andra utrikespolitiska frågor". Anslagets delvis ändrade karaktär motiverar också att det ges formen av ett reservationsanslag.

Motion

I motion 1982/83:194 av Lars Werner m. fl. (vpk), yrkande 11, hemställs

11. att riksdagen till Information om freds- och nedrustningssträvanden (F 3. Utrikesdepartementet) för budgetåret 1983/84 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 3 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag till 4 000 000 kr.

Utskottet

I budgetpropositionen föreslås att 1 milj. kr. anslås under en ny anslagspost benämnd Information om freds- och nedrustningssträvanden. Motionsyrkanden om ett sådant anslagsändamål har funnits under flera tidigare riksmöten. Det är regeringens avsikt att folkrörelser och andra ideella organisationer skall kunna ansöka om medel ur denna anslagspost för informationsprojekt som syftar till att stärka förståelsen för fred och nedrustning. Närmare anvisningar för ansökningsprocedur och medlens användning kommer inom kort att fastställas av regeringen.

I motion 194, yrkande 11, föreslås att det av regeringen föreslagna beloppet höjs med 3 milj. kr. till 4 milj. kr.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att regeringen föreslår att ett särskilt belopp avdelas för information om fred och nedrustning. Samtidigt förefaller det, bl. a. av statsfinansiella skäl, motiverat att inledningsvis hålla detta särskilda belopp på en nivå som står i relation till övriga medel för utrikespolitisk information. Utskottet avstyrker därför den ytterligare höjning som föreslås i motion 194.

Utskottet hemställer

att riksdagen med avslag på motion 1982/83:194, yrkande 11, och med bifall till proposition 1982/83:100 i denna del för budgetåret 1983/84 till *Information om mellanfolkligt samarbete, nedrustningssträvanden och andra utrikespolitiska frågor* anvisar ett reservationsanslag av 6 620 000 kr. res. 1 (vpk)

8. Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (F 4)

Propositionen

I pris- och löneomräkning jämte en viss uppräknings för valutakursutvecklingen beräknas i enlighet med riktlinjerna för huvudförslaget sammanlagt 677 000 kr. Därutöver föreslås ett engångsbidrag på 500 000 kr. för en utbyggnad av datorstödet i verksamheten. Den totala anslagshöjningen blir därmed 1 177 000 kr., vilket enligt regeringens bedömning skall möjliggöra en ökad verksamhet vid institutet.

Bakgrunden till satsningen på datorstöd står att finna i den utredning av SIPRI:s administrativa rutiner som statskontoret på initiativ av SIPRI företagit och som överlämnades till regeringen i september 1982.

Regeringen delar utredningens uppfattning att SIPRI:s administrativa kapacitet kan effektiviseras genom ändrade rutiner och införande av datorstöd. Ett första steg i denna riktning är den upphandling av ord- och textbehandlingsutrustning som förutses äga rum vid SIPRI under budgetåret 1982/83 i samråd med statskontoret. I ett andra steg förordas att en generell mindre dator anskaffas under budgetåret 1983/84 till en beräknad kostnad av 500 000 kr. för hanteringen av vapen- och adressregistren samt stöd i löne- och ekonomiadministration. Regeringen förutsätter att genomförandet av utredningens förslag, inkl. utarbetandet av kravspecifikationer och föreskrifter, upprättandet av en organisationsplan m. m., sker i nära samverkan med statskontoret.

SIPRI:s förslag om överförande av sex tjänster till den av regeringen fastställda personalförteckningen biträds inte av regeringen.

Motion

I motion 1982/83:194 av Lars Werner m. fl. (vpk). yrkande 9, hemställs

9. att riksdagen till Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (F 4. Utrikesdepartementet) för budgetåret 1983/84 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 478 000 kr. förhöjt reservationsanslag till 13 858 000 kr.

Utskottet

I motion 194, yrkande 9, begärs att anslaget SIPRI höjs med 478 000 kr. utöver regeringens förslag. Detta motsvarar den anslagsökning SIPRI begärt i sin anslagsframställning.

SIPRI föreslås i propositionen få en anslagsökning på 1 177 000 kr., vari ingår ett engångsbidrag för utbyggnad av datorstödet i verksamheten. Enligt regeringens bedömning bör denna anslagsökning möjliggöra en ökad verksamhet vid institutet.

Med hänsyn härtill och till behovet av återhållsamhet i budgetarbetet

finner utskottet inte tillräckliga skäl föreligga för en ytterligare höjning av SIPRI:s anslag. Yrkande 9 i motion 194 avstyrks därför.

Utskottet hemställer

att riksdagen med avslag på motion 1982/83:194, yrkande 9, och res. 2 (vpk) med bifall till proposition 1982/83:100 i denna del för budgetåret 1983/84 till *Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)* anvisar ett reservationsanslag av 13 380 000 kr.

9. Anslagsposterna Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll (F 5) och Forskningsverksamhet vid utrikespolitiska institutet (F 6)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag vid punkterna F 5 och F 6 och hemställer

1. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll* anvisar ett förslagsanslag av 9 230 000 kr.,
2. att riksdagen för budgetåret 1983/84 till *Forskningsverksamhet vid utrikespolitiska institutet* anvisar ett reservationsanslag av 1 780 000 kr.

Stockholm den 1 mars 1983

På utrikesutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Sture Korpås (c), Carl Bildt (m), Sture Palm (s), Sture Ericson (s), Margaretha af Ugglas (m), Jan Bergqvist (s), Axel Andersson (s), Sten Sture Paterson (m), Maj-Lis Lööw (s), Ivar Virgin (m), Nils Svensson (s), Pär Granstedt (c) och Lars Werner (vpk).

Reservationer

1. Information om freds- och nedrustningssträvanden

Lars Werner (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar "i motion 194." bort ha följande lydelse:

De svenska fredsorganisationernas arbete att sprida information och skapa opinion i freds- och nedrustningsfrågor är en betydelsefull samhällsinsats.

Att medvetandegöra människor om att det går att leva i en värld utan militära förintelsevapen är en av vår tids viktigaste uppgifter.

Fredsorganisationerna är en av de krafter som på ett förtjänstfullt sätt arbetat med dessa frågor.

För att effektivt nå ut med fredsfrågorna krävs ekonomiska resurser.

Att stödet till fredsorganisationerna skulle utgöra 1 % av militärutgifterna har socialdemokraterna i opposition föreslagit. Det skulle i pengar motsvara 20 milj. kr. Denna summa är inte på något sätt orrealistisk med tanke på att de frivilliga försvarsorganisationerna erhåller 64 300 000 kr. i årets budget.

Ett rimligt krav är att 1 % av militäranslaget till fredsorganisationerna förverkligas under en femårsperiod.

Detta betyder att anslaget till de svenska fredsorganisationerna för budgetåret 1982/83 utöver regeringens förslag höjs med 3 000 000 kr.

Utskottet delar därmed den åsikt som framförs i yrkande 11 i motion 194.

dels att utskottets hemställan i punkt 7 bort ha följande lydelse:

att riksdagen med ändring av propositionens förslag bifaller medelsförslaget i motion 1982/83:194, yrkande 11, och för budgetåret 1983/84 till *Information om mellanfolkligt samarbete, nedrustningssträvanden och andra utrikespolitiska frågor* anvisar ett reservationsanslag av 9 620 000 kr.

2. Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut

Lars Werner (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "SIPRI föreslås" och på s. 11 slutar med "avstyrks därför." bort ha följande lydelse:

Den fredsforskning som bedrivs av SIPRI har stor betydelse i arbetet för fred och nedrustning.

Det material som SIPRI redovisat har mött ett ökat internationellt intresse.

Inte utan förvåning kan konstateras att SIPRI utsatts för förtalskampanjer och t. o. m. för förföljelser. De som svarat för detta är reaktionära borgerliga kretsar samt militärer i vårt land.

Under 1980-talets första två år sänktes SIPRI:s anslag av de då sittande borgerliga regeringarna.

Med tanke på detta och det viktiga arbete som SIPRI bedriver bör SIPRI få det anslag som begärts.

Utskottet delar därmed den åsikt som framförs i yrkande 9 i motion 194.

dels att utskottets hemställan i punkt 8 bort ha följande lydelse:

att riksdagen med ändring av propositionens förslag bifaller medelsförslaget i motion 1982/83:194, yrkande 9, och för

budgetåret 1983/84 till *Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)* anvisar ett reservationsanslag av 13 858 000 kr.

Särskilt yttrande

Sveriges Riksradios programverksamhet för utlandet

Carl Bildt, Margaretha af Ugglas, Sten Sture Paterson och Ivar Virgin (alla m) har avgivit följande särskilda yttrande.

Utlandsradion har i sin anslagsframställning begärt ytterligare medel för att kunna utvidga sina sändningar till att även omfatta de polska och arabiska språken.

Speciellt vad gäller polska finns, enligt vår uppfattning, så starka skäl av historisk och allmän art för svenska sändningar att det nog borde prövas, om inte dessa krav kunde tillgodoses genom att utlandsradions resurser på sikt omfördelades. Det har i samband med årets budgetprövning ej funnits underlag för att ta ställning till denna fråga, men vi förutsätter att problemet kommer att belysas av utlandsradion bl. a. i arbetet inför kommande års budget.

